

trochu jde, propojte učivo různých předmětů. A nemusíte to vymýšlet sami! Zeptejte se třeba svých žáků, co je napadá, když slyší slovo „porybný“ (hodina českého jazyka). Kromě toho, že na dotaz žákyně cizinky, cože to ten porybný je, soused bryskně odpověděl: „To je chlap, co hlídá ryby, aby neutekly z rybníka“, děti vzpomínaly na Třeboň (zeměpis) a Rožmberky (dějepis), rozlohy rybníků (matematika) i na písničku Tálinský rybník (hudební výchova). A hodina dostala rázem spád.

I mezipředmětové vztahy jsou v hospitačním protokolu:

Mezipředmětové vztahy – učitel:

- promýšlí provázanost učiva s ostatními předměty
- využívá zkušenosti a znalosti žáků pro utvrzení mezipředmětových vztahů

Přeji vám hodně elánu do promýšlení mezipředmětových vztahů a co nejméně chyb v rámci výuky. A pokud chybu uděláte – stejně jako já i ostatní –, berte ji jako příležitost se poučit a ukázat svým žákům, jak s ní pracovat. Takže hurá do dalšího čtvrtletí!

Mgr. Irena Trojanová, Ph.D., ředitelka ZŠ Bohumila Hrabala, Praha, lektorka a konzultantka v oblasti vzdělávání

Zámořské objevy aneb Hledání cesty pro spolupráci v oborech na 2. stupni

JANA RYBÁČKOVÁ, MICHAELA DĚDKOVÁ

Článek navazuje na předchozí tři díly seriálu ke čtení v oborech, který připravují autoři z projektu Pomáháme školám k úspěchu. Učitelé ZŠ a MŠ Dobronín spatřují v propojování oborů pomocí témat příležitost pro spolupráci mezi učiteli různých oborů druhého stupně. S oporou o konkrétní projekt se dělí o své zkušenosti.

Kde se vzal projekt Zámořské objevy a jak se vyvíjel

Úplně na začátku naší mezioborové spolupráce stál dějepis a snaha zkusit něco nového, netradičního. Ve spolupráci s pedagogickým konzultantem Petrem Albrechtem jsme se snažili najít téma, jež prochází staletími, vyučuje se ve více ročnících a má přesah do dnešní doby. Nakonec jsme se rozhodli pro zámořské objevy. Již tehdy docházelo k příležitostnému propojování s vyučujícím předmětu umění a kultura. Došlo nám, že propojení oborů pomocí témat může být cesta k naší spolupráci a vzájemné podpoře. To bylo v roce 2016.

Změna nastala v roce 2020/2021. Ukázalo se, že učitelé humanitních předmětů mají chuť se k záměru připojit. Rozhodli jsme se proto pracovat na vybraném tématu během jednoho dne. Vedla nás k tomu skutečnost, že řada témat se opakuje v rámci jednoho či více ročníků a/nebo předmětů,

ale časově se jejich probírání míjí, a žáci tak mají omezené možnosti si dávat věci do souvislostí. Navíc vhodně zvolené téma nabízí i přirozené příležitosti pro sledování dalších cílů (např. používání minulého času v angličtině při popisu historické osobnosti). Důležité bylo, že se tehdy podařilo nastavit v 8. ročníku v jednom dni pouze humanitní předměty. Bez tohoto organizačního zázemí by řada věcí ani nebyla proveditelná.

Do našich plánů vpadla online výuka způsobená pandemií covidu-19. Nečekanou výhodou online výuky však bylo, že jsme měli více možností být společně na hodinách (např. tři vyučující na jedné online hodině), pozorovat zvukové projevy žáků či jejich odpovědi v chatu a po hodině i jejich písemné práce. S oporou o ně jsme hodinu reflektovali. Bylo snazší najít čas pro společnou přípravu hodin a jejich následné vyhodnocování. Mezi nevýhody sice patřilo, že jsme neměli kontakt tváří v tvář, ale paradoxně se online výuka stala skvělým odrazovým můstkem pro bližší spolupráci.

UČITELSKÉ ŘEMESLO

O co v projektu Zámořské objevy šlo

Stěžejním předmětem projektu je dějepis, k němu se pak připojují další předměty. V rámci projektu pracují žáci s různými zdroji informací, využívají např. pasáže z učebnic, články z časopisů, mapy plaveb, různé obrázky, texty písní. Informace v nich jak vyhledávají, tak např. třídí do tabulek, tvoří schémata i vlastní texty, které pak použijí do své knihy. My vyučující se společně domlouváme na tématech, postupu v hodině, včetně materiálů, doladujeme kritéria výstupů apod.

Výstupem projektu je kniha, kterou vytváří každý žák. Řada textů vzniká už v průběhu projektu v různých hodinách. Knihu žák sestavuje na základě předem daných kritérií. Většinou obsahuje minimálně šest kapitol, čtyři jsou povinné a dvě libovolné. Doplnují ji obrázky a ručně vyhotovené desky.

Realizace projektu s sebou přinesla také úskalí. Některé jeho části jsou časově náročnější (příprava hodin, sladění v čase, vyhodnocení dílčích úkolů i celých knih). U některých žáků jsme narazili na problém, jak je motivovat. Pomohlo, když porozuměli, proč se o propojení témat mezi obory snažíme.

Kam nás projekt Zámořské objevy zavedl

Projekt napomohl k větší spolupráci zejména mezi učiteli dějepisu a českého jazyka. Později jsme propojili další témata (např. první světová válka, vznik ČSR). Žáci v nich měli možnost vytvářet texty mezipředmětově v přirozenějších situacích.

V případě první světové války šlo o psaní deníkových záznamů ze zákopů. Žáci v dějepise získali informace o životě vojáků v zákopech z různých zdrojů (texty, videa aj.), v českém jazyce si připomněli náležitosti deníkových zápisků a dostali příležitost napsat deník z pohledu fiktivního vojáka.

Oproti tomu u tématu vznik ČSR se žáci v českém jazyce seznámili s tím, jak se píše reportáž, a následně získané poznatky využili při psaní reportáže o vzniku ČSR v hodině dějepisu. Hotové reportáže si navzájem četli a hodnotili podle předem daných kritérií.

V současné době z organizačních důvodů nemáme v rozvrhu „humanitní“ den. Snažíme se proto vybrané téma zařadit v předmětech v jednom týdnu. Společně se na něm domlouváme, vytváříme kritéria pro hodnocení žákovských prací a velkou výhodou je, pokud můžeme být na vyučovací hodině jakožto vyučující oba přítomni. Velmi to usnadňuje následnou reflexi a vyhodnocování.

Snahy o vzájemnou spolupráci a propojování oborů na naší škole považujeme za přínos jak pro nás, tak pro naše žáky. I přes různé nároky nám spolupráce přináší obohacení o nové zkušenosti a pohledy na probírané téma, na způsob zadávání práce, nastavování kritérií k hodnocení apod. Povedené žákovské práce, které se z této spolupráce rodí, nás utvrzují v přesvědčení, že má smysl. Už jenom tím, že se takto každý něčemu novému naučíme – my učitelé od sebe navzájem, žáci od nás, ale i my učitelé od samotných žáků.

Jana Rybáčková, učitelka dějepisu v ZŠ a MŠ Dobronín

 Pomáháme školám k úspěchu

Michaela Dědková, učitelka češtiny v ZŠ a MŠ Dobronín

 Pomáháme školám k úspěchu

vzdělávací nabídka pro pedagogy

DVPP.info = ucelená nabídka školení akreditovaných MŠMT v systému DVPP

- Pomocí jednoduchého nastavení filtrů lze snadno vybrat vzdělávací programy pro jednotlivé kategorie pedagogických pracovníků, druhy škol a školských zařízení. Pojďte to vyzkoušet!
- Chcete nabízet své kurzy, workshopy či jiná školení (online i prezenční)? Neváhejte nás kontaktovat!

Více na www.dvpp.info